

K METODÁM ZPRACOVÁNÍ TAKTICKÝCH CVIČENÍ

Vševojsková taktická cvičení patří k vrcholným metodám praktické přípravy velitelů, štábů a vojsk v organizaci a vedení vševojskového boje.

Zásady organizace těchto cvičení jsou podrobně objasněny v předpise Všeob-P-33. Nicméně však otázky kvalitní přípravy těchto cvičení jsou stále aktuální zvláště proto, že na jejich zpracování na nižších taktických stupních se podílí stále více mladých důstojníků.

Má-li se taktické cvičení co nejvíce přiblížit skutečné bojové činnosti a mají-li se na nich učit všichni účastníci správnému a odpovědnému jednání, zdokonalovat své velitelské a bojové umění a mistrovství při řešení náročných situací, musíme taktické cvičení všestranně dokonale připravit. Jedním ze stěžejních úkolů přípravy taktického cvičení je jeho včasné a kvalitní zpracování.

Protože této části přípravy taktického cvičení přikládáme mimořádný význam, chcí se zejména s mladými zpracovateli cvičení podělit o některé zkušenosti.

Ústřední postavou, organizátorem a odpovědným za přípravu taktického cvičení je velitel. On je povinen upřesnit nebo stanovit zpracovatelům výchozí údaje pro cvičení, zejména jeho téma, učební cíle, prostor cvičení, období cvičení a jednotlivé učební úkoly, které budou v tom kterém období procvičovány. Citovaný předpis vyjmenovává ještě další údaje. Ty však nejsou z hlediska taktického obsahu cvičení zpravidla rozhodující.

Výchozí údaje si musí velitel hluboce ujasnit a promyslet, protože ovlivní rozhodujícím způsobem kvalitu přípravy i vlastní průběh taktického cvičení. Aby podklady pro cvičení byly co nejúplnější a dokonale promyšlené, podílejí se na jejich přípravě spolu s velitelem i náčelníkem štábu a jeho zástupci. Některé dílčí otázky mohou předem připravit určení zpracovatelé cvičení.

Středem zájmu a východiskem k přípravě výchozích údajů je **téma cvičení**. Jak víme, pro taktické cvičení od roty výše se stanovují komplexní témata. Určuje je v plánovacích dokumentech zásadně nadřízený velitel, zpravidla o dva stupně vyšší. Tak např. téma plukovního cvičení stanoví velitel armády a cvičení, včetně jeho rozboru, vychází velitel z platných řádů a předpisů. Kromě něj velitel stanoví i složení stran, dobu a prostor cvičení.

Ke správnému pochopení tématu cvičení, k promyšlené přípravě výchozích údajů a k usměrňování dalších opatření při přípravě a vedení taktického cvičení, včetně jeho rozboru, vychází velitel z platných řádů a předpisů. Kromě toho musí plně respektovat úkoly a požadavky Rozkazu ministra národní obrany a Organizačně metodických Směrnic pro přípravu pozemního vojska na příslušný výcvikový rok. Dále se musí seznámit s novými poznatky v oblasti všeobecné taktiky a metodiky bojové přípravy a prosadit je do připravovaných dokumentů taktického cvičení. Velitel musí brát v úvahu i stav vycvičenosti jednotek a úroveň přípravy velitelů a štábů, které se cvičení zúčastní.

Z ujasnění tématu a ze zhodnocení uvedených faktorů může pak vyvodit na co má při cvičení soustředit hlavní pozornost a které jednotky (útvary) budou plnit hlavní učební úkoly. Ujasní si také, na jaké učební cíle a úkoly má zaměřit pozornost velitelů, štábů a vojsk.

Při ujasňování tématu taktického cvičení máme pochopit jeho taktický obsah. Z ujasnění má vyplynout, jaké druhy bojové činnosti a v jaké návaznosti téma zahrnuje. Má být také jasné v jakých podmínkách (situaci) bude třeba cvičení zahájit, jaké bojové situace bude třeba rozehrát v průběhu cvičení a jak cvičení ukončit.

Hluboké ujasnění a pochopení tématu cvičení umožní také správně určit počet a rozsah jednotlivých období cvičení.

Tak např. pro plukovní taktické cvičení je stanoveno komplexní téma: „Zasazení motostřeleckého pluku (na BVP) z druhého sledu divize k doprolomení prvního pásma nepřátelské obrany s použitím jaderných zbraní. Rozvíjení útoku v hloubce nepřátelské obrany s přechodem do pronásledování odcházejícího nepřítele v noci. Střetný boj s přicházejícími zálohami nepřítele a vylánutí důležitého prostoru k zabezpečení zasazení dalších sil z hloubky“.

Po rozboru tohoto tématu můžeme konstatovat, že pluk bude procvičovat útok z chodu, bude pronásledovat nepřítele, vést střetný boj, z toho část úkolů bude plnit v noci. Dále se bude pluk (útokem) zmocňovat důležitého prostoru (čáry). Zde můžeme rozehrát situaci tak, že po jaderných úderech mohou přejít hlavní síly pluku do obrany a po obnovení bojeschopnosti opět do druhého sledu (vševojskové zálohy) divize.

Kromě určení posloupnosti jednotlivých druhů bojové činnosti můžeme vyvodit z tématu i celou řadu dalších učebních úkolů. Například: odrážení úderů nepřátelského letectva a bitevních vrtulníků, překonávání zamořených, zatrasených a zavalených (zaplavených) prostorů a požárů; průzkum a ničení ZHN a radioelektronických prostředků, odstranění následků jaderného (chemického) napadení nepřítele apod.

Z tématu je zřejmé, že pluk bude taktické cvičení zahajovat z prostoru (rozhlížení — zastávky) ve druhém sledu divize. Bude vzdálen 15–20 km za prvosledovými útvary divize. Cvičení můžeme ukončit v situaci, která bude vyžadovat přejít jednotkami pluku (napadenými předtím nepřátelskými jadernými údery) do obrany na dosažené čáře. Součástí závěrečné situace může

být i obnova bojeschopnosti a odstranění následků napadených jednotek pluku. Nenapadená jednotka nebo část sil, která obnoví bojeschopnost, se může podílet na zabezpečení zasazení dalších sil z hloubky (např. zasazované td z druhého sledu armády) aktivní bojovou činností.

Uvedené téma umožňuje rozdělit celé taktické cvičení do těchto období: (Poznámka: používám zde „pracovní“ nikoliv definitivní názvy, jejich přesné určení je úkolem zpracovatelů):

- doprolomení nepřátelské obrany útokem msp z chodu;
- rozvíjení útoku v hloubce nepřátelské obrany a přechod do pronásledování v noci;
- střetný boj s přicházejícími zálohami nepřítele a ovládnutí důležité čáry v hloubce.

Toto členění tematiky na období nevylučuje i další možná členění. Z uvedeného členění však vyplývá, že těžiště položíme na první a třetí období, do nichž zařadíme většinu složitých úkolů. Proto na tato období vyčleníme i většinu času z celkové doby cvičení.

Při ujasňování obsahu tématu musí velitel brát v úvahu i to, zda jde o cvičení jednostranné nebo dvoustranné a také, zda bojová činnost vojsk bude vedena s použitím nebo bez použití jaderných zbraní.

Současně s touto činností promýšlí velitel i učební cíle a úkoly. Ty hrají důležitou roli při naplňování obsahu tématu. Přitom přihlíží k situaci cvičícího útvaru, dosažené úrovni bojové a politické přípravy a k dalším podmínkám.

Konkrétní a přesné znalosti kladů a nedostatků cvičících velitelů, štábů a vojsk umožní stanovit diferencované učební cíle a úkoly. Promyšlené stanovení učebních cílů taktického cvičení ovlivní obsah jednotlivých období i čas potřebný k procvičení učebních úkolů v nich.

Značný význam má i přesná formulace učebních cílů. Stává se někdy, že méně zkušený velitel či zpracovatelé stanoví učební cíle podle plánů starších, dříve zpracovaných cvičení. Přitom plně nerespektují úkoly bojové přípravy vojsk, úkoly přípravy velitelů a štábů, tematiku daného cvičení a jeho taktický obsah, jakož i dosaženou úroveň přípravy cvičících.

Tyto požadavky je nutné v učebních cílech konkretizovat a zaměřovat je především na dosažení (zdokonalení) vysoké úrovně polní přípravy jednotek a útvarů, s důrazem na dovedné vedení bojové činnosti ve složitých situacích a na mistrovské ovládání zbraní a bojové techniky.

Kromě takových učebních cílů, jejichž obsahem je „zdokonalit“, „procvičit“ či „prověřit“ cvičící, bude však někdy nutno vyjádřit, čemu třeba velitele, štáby a vojska „naučit“ nebo „učit“. Bude to hlavně v těch případech, kdy půjde o nové poznatky z oblasti taktiky, bojového použití druhů vojsk (speciálních vojsk) nebo bude-li při cvičení použita nová bojová technika.

Učební cíle taktického cvičení nemohou být zaměřeny jenom do odborné oblasti. Souběžně musíme formulovat i úkoly z oblasti výchovy cvičících. Ty zaměříme např. na prohlubování (upevňování) morálně bojových vlastností, psychické a fyzické odolnosti, na rozvíjení a upevňování cílů, socialistického vlastnictví a proletářského internacionalismu, nenávisti k třídnímu nepříteli apod.

Velitelé, političtí pracovníci, zpracovatelé a všichni další účastníci taktického cvičení si musí být vědomi, že kde splnění těchto učebních cílů je nut-

né vytvářet dokonale promyšlené a všestranně připravené podmínky hlavně v bojových situacích.

Z ujasnění rozsahu a obsahu jednotlivých období cvičení a ze stanovených učebních cílů vyplývá, co a kdy budou cvičit velitelé, štáby a vojska. Tento postup, návaznosti na předcházející činnost, umožní veliteli určit již zcela konkrétní učební úkoly.

Období cvičení je vhodné stanovit tak, aby časově a prostorově zahrnovala určitou uzavřenou a ucelenou část tématu. Správné určení počtu období, jejich rozsahu a obsahu umožňuje veliteli — řídícímu cvičení a také cvičícím postupně zaměřovat pozornost na kvalitní procvičení stanovených učebních úkolů.

Při přípravě výchozích údajů nemůžeme vždy do všech podrobností promyslet náplň jednotlivých období a stanovit jejich obsah a rozsah s konečnou platností. Těmito otázkami se proto musí velmi pečlivě zabývat zpracovatelé cvičení při rozpracování „Plánu cvičení“.

Učební úkoly vyjadřují hlavní obsahovou náplň činností velitelů, štábů a vojsk v jednotlivých obdobích cvičení. Jejich přesná formulace je velmi důležitá. Musí jednak vyjadřovat takové úkoly a činnosti, které jsou společné všem cvičícím, jednak musí vyjadřovat takové úkoly a činnosti, které jsou typické pro činnost jen cvičících velitelů a štábů nebo jen pro činnost vojsk.

Společnými učebními úkoly pro všechny kategorie cvičících jsou např. „zasazení druhého sledu“, „odražení protizteče nepřátelských záloh“, „obnovení bojeschopnosti po jaderných úderech nepřítele“ apod. Pro činnost velitelů a štábů jsou pak typickými učebními úkoly např. „přijetí rozhodnutí“, „rekognoskace“, „organizace součinnosti“, „organizace všestranného zabezpečení bojové činnosti“ apod. Učební úkol „přijetí rozhodnutí“ můžeme i dále specifikovat zejména při přípravě jednostranných cvičení. Máme-li např. v prvním období procvičovat zasazení pluku do útoku z chodu, pak uvedený učební úkol můžeme formulovat takto: „přijetí rozhodnutí k prolomení mezilehlé čáry útokem z chodu“. Taková a podobné formulace již vyjadřují konkrétní podmínky pro plnění daného učebního úkolu. Proto zpracovatelé cvičení je musí plně respektovat a k jejich splnění musí při tvorbě situací vytvářet příslušné podmínky.

Počet učebních úkolů v jednom období cvičení může být různý. Závisí to na obsahu daného období, na složitosti učebních cílů, které mají být splněny a na množství času, který je k dispozici. Rozsah a obsah období má vliv i na celkovou spotřebu motohodin. Podle významu a důležitosti můžeme v jednom období procvičit 2—3 (složitě) učební úkoly.

Při některých cvičeních můžeme učební úkoly stanovit jako zkušební.

Rozsah vyvedení vojsk a bojové techniky na taktická cvičení určuje rovněž nadřízený velitel a uvádí se v příslušných řídících dokumentech na dané výcvikové období. Velitel, který připravuje konkrétní taktické cvičení, upřesní složení cvičících stran ve svých organizačních pokynech, které jsou velitelé cvičících stran povinni plně respektovat. Jejich snahou musí být, aby na cvičení vyvedli všechny vojáky a v posádce ponechali jen nezbytný minimální počet lidí k plnění omezených úkolů celodenní směny.

Prostor taktického cvičení určuje rovněž nadřízený velitel. Pro plukovní a divizní taktické cvičení platí zásada, že mají probíhat v neznámém terénu. Toho docílíme hlavně tím, že těžiště činnosti cvičících položíme do jiných, cvičícím méně známých vojenských výcvikových prostorů a v zimě někdy i mi-

mo výcvikové prostory. K procvičení dílčích cvičebních úkolů můžeme využít i posádkových taktických cvičišť a dalších podobných zařízení, ležících na směru cvičení.

Je proto důležitým úkolem velitele, jeho zástupců, odborných náčelníků a také zpracovatelů, aby těmto otázkám věnovali mimořádnou pozornost při **re-kognoskaci prostoru cvičení** a to již před jeho zpracováním a dále při přípravě orgánů řídicího cvičení.

Hloubka plukovních a zejména divizních taktických cvičení je tak velká, že k jejich uskutečnění musíme (podle situace) využít i dvou vojenských výcvikových prostorů. Velitel i zpracovatelé musí znát velmi podrobně možnosti taktického využití vojenských výcvikových prostorů a také komunikační sítě a terénu mezi dvěma sousedícími výcvikovými prostory. Prvořadě však zpracovatelé podrobně musí znát možnosti využití VVP a umět jich dovedně využívat k vytváření náročných podmínek pro intenzivní polní přípravu vojsk. Musí si plně uvědomovat význam volby prostoru taktického cvičení vcelku a výběru vhodného terénu k procvičení jednotlivých bojových situací zvláště. Nemohu si představit realizaci taktického zámyslu cvičení, který by nebral v úvahu zvláštnosti prostoru cvičení.

Neméně důležité je, aby velitel promyslel a zpracovatel podrobně dodržel proběh kilometrů, spotřebu motohodin vyváděné techniky a spotřebu munice a imitačních prostředků. Při přípravě cvičení, kde se předpokládá vyvedení většího množství pásové techniky a kde bude třeba tuto techniku přesunout po železnici, se vyžaduje, aby otázky přesunu byly závčas dohodovány s orgány vojenské dopravy. Kromě toho je nutné, aby zpracovatel cvičení uměl dovedně skloubit výchozí situaci a dobu zahájení cvičení s konkrétními možnostmi přepravy bojové techniky do výchozích prostorů pro cvičení.

Hluboce promyšlená příprava výchozích údajů pro cvičení tvoří jejich organizačně metodický základ a taktický rámec. Vytváří předpoklad pro jednotné pochopení záměrů velitele na samém začátku přípravy a zpracování cvičení. Proto je nutné, aby se na této činnosti podíleli kolektivně zástupci velitele, někteří odborní náčelníci a určení zpracovatelé. Takový postup je plně v souladu s platnými předpisy.

Pro včasnou a kvalitní přípravu všech dokumentů pro cvičení je vhodné zpracovat kalendářní plán přípravy cvičení.

Výchozí údaje tvoří základ přípravy cvičení. Určení zpracovatelé, důstojníci vševojskové velitelsko-štábní specializace, důstojníci druhů vojsk a speciálních vojsk jsou povinni před zahájením prací na přípravě taktického cvičení hluboce si ujasnit dané téma cvičení, stanovené učební cíle a úkoly. Musí prostudovat řády a předpisy, znát obsah hlavních řídicích dokumentů a nové poznatky teorie a praxe taktiky a metodiky bojové přípravy jak vlastních vojsk, tak pravděpodobného nepřítele.

Počáteční činnost vševojskového zpracovatele bude o to snadnější, jestliže se předtím podílel na přípravě výchozích údajů velitele. V krátkém článku nemohu popsat veškerou mnohotvárnou, náročnou a často obtížnou činnost zpracovatelů taktických cvičení. Proto se v dalším zaměřím pouze na některé otázky zpracování „plánu cvičení“.

Plán cvičení je hlavním dokumentem pro přípravu a vedení taktického cvičení. Z něj vycházíme i při zpracování všech ostatních dokumentů pro cvičení. Podle něj velitel a štáb taktické cvičení řídí. Proto na jeho promyšle-

nosti, propracovanosti a reálnosti závisí i kvalita cvičení. Pro uvedenou závaznost tohoto dokumentu řídí jeho zpracování osobně velitel.

Plán cvičení musí dávat jasnou představu o tom, v jakém časovém sledu a ve kterých prostorech (čarách) budou postupně procvičovány stanovené učební úkoly, co a jak budou v každém období cvičit velitelé, štáby a vojska. Jeho obsah musí jednoznačně a přesvědčivě dokázat, že stanovená tematika, učební cíle a úkoly budou splněny v plném rozsahu a kvalitně.

Nejdůležitější, hlavní částí „Plánu“ je taktický (operačně taktický) zámysl cvičení. Zpracovává se o jeden stupeň výše a je základem pro zpracování všech dokumentů cvičení. Tento zámysl musí respektovat všechny hlavní teoretické zásady soudobého vševojskového boje (operace) i nové poznatky taktiky. Taktický zámysl tvoří svým obsahem rámec celého taktického cvičení a musí vytvářet předpoklady k rozehře složitých a poučných situací.

Zpracovatelé si musí být vědomi toho, že ve skutečném boji se v důsledku působení různých podmínek vytváří svým způsobem jedinečné a neopakovatelné situace, že tedy neexistují stejné, ale jen podobné situace. Proto musí k tvorbě výchozí situace a dalších situací přistupovat tvůrčím způsobem a vytříhat se šablony.

Taktický zámysl svým pojetím, výchozí situací a dalšími podmínkami musí obsahovat vždy nové prvky. Ty mohou vyplynout například ze změněných bojových možností vlastních vojsk i nepřítelů, z použití nových druhů zbraní a bojové techniky, ze zvláštností v uskupení sil a prostředků stran, z účinků použití výsoce ničivých bojových prostředků, z vlivů terénu, roční a denní doby apod.

Při tvorbě taktického zámyslu musí zpracovatel plně respektovat zásadu, že cvičící jednotky či útvar nepovede bojovou činnost samostatně, izolovaně. Proto výchozí a další situace musí být zasazeny vhodně do rámce nadřazeného útvaru — svazku. Znamená to, že cvičící musí znát zámysl nadřazeného velitele, situaci i bojové úkoly sousedů. Cvičící prostě musí od samého začátku až do konce cvičení počítat se sousedy. Budou se učit správně hledat své místo a úlohu i svůj podíl na realizaci zámyslu nadřazeného velitele a trvale musí hodnotit, nakolik jim situace sousedů umožňuje nebo ztěžuje plnit bojový úkol. Přitom cvičící musí trvale dbát na udržování nepřetržitě a těsné součinnosti s nimi a na její obnovení, kdykoliv součinnost byla narušena.

Z těchto důvodů obsahuje taktický zámysl nejen situaci a uskupení vojsk cvičících stran na začátku cvičení, ale i bojový úkol nadřazeného, jeho rozhodnutí a pochopitelně i bojový úkol cvičících a sousedů, bez předpokládaného rozhodnutí jejich velitelů. Takto zpracovaný taktický zámysl dává řídícímu cvičení představu o tom, v jakých podmínkách situace bude stanovené téma procvičováno, jak budou velitelé, štáby a vojska plnit stanovené učební úkoly v intencích zámyslu nadřazeného stupně velení.

Při tvorbě taktického zámyslu musí zpracovatel počítat s tím, že při plnění daného bojového úkolu bude nutné vzhledem ke stanovenému tématu, procvičit ty nejtypičtější, složité a dynamické situace, které se budou ve skutečném boji vyskytovat nejčastěji. K jejich procvičení bude nutné předem pečlivě vybrat vhodné prostory (čáry) v terénu. Tak např. bude nutné vybrat a stanovit čáru předního okraje nepřátelské obrany, průběh postavení v její hloubce, čáry rozvinování do bojových sestav, úseky průlomu, směry, odkud budou vedeny nepřátelské protizteče a čáry, odkud je budou vlastní jednotky odrážet, čáry zasazení druhých sledů a záloh apod.

Východí situace (ale i další bojové situace) musíme rozpracovat tak, aby vyjadřovaly nejen situaci vševojskových jednotek a útvarů, ale i situaci jednotek a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk a to z toho důvodu, aby i tyto druhy vojsk mohly splnit jim stanovené odborné učební úkoly. Kromě toho musí být východí situace vysoce dynamická. Toho docílíme zvláště tím, ukážeme-li vzájemné působení ničivých prostředků obou stran, činnost záloh, odřadů různého určení, použití vrtulníků palebné podpory, taktických vzdušných výsadků, letectva apod.

Uplatnění těchto zásad a přístupů při tvorbě taktického zámyslu cvičení, spolu s utajením jeho obsahu před cvičícími vytvoří pro ně takové podmínky, v nichž budou moci plně uplatnit svoji iniciativu a rozvinout své tvůrčí schopnosti, taktické myšlení a vojska své bojové umění.

Nyní uvedu několik poznámek k **pracovnímu postupu**. I zkušený zpracovatel by měli začínat s tvorbou taktického zámyslu „Plánu cvičení“ zpravidla na čistém papíře, obyčejnými tužkami nebo barevnými uhly. Vyhnou se tak zbytečným komplikacím, jestliže by při projednávání návrhu taktického zámyslu (zpracovaného na mapě) došlo ke změnám.

Zpracovatel může postupovat tak, že nejdříve zakreslí schematicky místo (místa) posádky, taktická cvičiště, je-li třeba i záložní prostory soustředění po bojovém poplachu, nakládací (vykládací) stanice, výcvikový prostor a v něm prostory soustředění pásové techniky nebo prostory zahájení a ukončení cvičení apod. Do takto připraveného hrubého schématu vyjádří v nutném rozsahu typické znaky terénu, jako např. důležité osady, vodní překážky, horské hřbety a lesní masívy, důležité komunikace apod.

V takto vytvořeném hrubém topografickém podkladu (nebo někdy i bez něj) pak vyjádří v hlavních rysech východí situaci stran na začátku cvičení a vytvoří potřebný taktický (operačně taktický) rámec cvičení. V duchu zásad řádů a předpisů, úkolů RMNO a dalších dokumentů vyjádří zámysl nadřízeného stupně velení, jeho rozhodnutí, úkol cvičících, situaci a úkoly sousedů.

Na této kostře taktického zámyslu může dále určit a vyznačit prostory bojové činnosti vojsk po jednotlivých obdobích, jejich názvy, obsah a časový rozsah. Zvláště pečlivě musí promyslet i závěrečnou situaci. Schéma taktického zámyslu je vhodné pořídit v určitém měřítku, aby byly na první pohled patrné prostorové a časové relace. Zpracovatel musí brát v úvahu i stanovený proběh kilometrů a spotřebu motohodin a tyto údaje na schématu vhodně vyjádřit.

Schéma taktického zámyslu konzultuje zpracovatel se svým nejbližším nadřízeným a poté je společně předkládají veliteli ke schválení.

Další důležitou činností je přenesení a rozpracování schématu taktického zámyslu do mapy. Přitom je vhodné dodržovat např. tyto zásady: pro cvičící vojska vybírat nejpoučtivější prostory terénu; plně využívat možností výcvikových prostorů i terénu mezi jednotlivými VVP; nejdříve určit na mapě nejvhodnější směry činnosti cvičících; vhodně vybrat terén, kde dojde k prvnímu střetnutí stran (popř. čáru předního okraje obrany, je-li pro druhou stranu tématem útok) a ty prostory (čáry), kde budou rozehrány a procvičeny nejdůležitější bojové epizody. Teprve po ujasnění a upřesnění těchto požadavků je vhodné rozpracovat podrobně východí situaci a další části taktického zámyslu. Ostatní potřebné údaje, které obsahuje plán cvičení, se uvádějí (píší, kreslí) do mapy na konec, na vhodná místa, podle vžitého systému.

V závěru článku se chci ještě alespoň stručně zmínit o tvorbě bojových situací. Protože na taktickém cvičení se bojová situace rozehrává podle rozhodování cvičících, není zpravidla nutné je předem všechny vyjadřovat v „Plánu cvičení“. Mimo jiné i z toho důvodu, že by byl značně nepřehledný. Důležité bojové epizody a klíčové situace jednotlivých období je však vhodné připravit předem, často i na mapách velkého měřítka (plánech VVP). Usnadní to rozehrání situace při nedostatku času v průběhu cvičení. I tyto situace, stejně jako výchozí situací, je nutné dokonale promyslet, uplatnit v nich nové poznatky a vytvořit je jako složité, náročné a dynamické situace.

Bojové situace musí vytvářet náročné podmínky pro velení. Začínající zpracovatelé se při jejich tvorbě dopouštějí často chyb. Ty je možné rozdělit v podstatě do dvou skupin: buď vytvořená situace je málo náročná a velitel na ní ještě nemá co řešit, nebo situace vyjadřuje výsledek určité bojové činnosti a velitel na ní již nemá co řešit. Těchto extrémů se musíme vyvarovat. Budeme vytvářet takové situace, které by umožnily všestranně splnit stanovený učební úkol, nebo celý komplex učebních úkolů. Situaci musíme volit tak, aby umožnila veliteli přijmout rozhodnutí, vydat bojové úkoly podřízeným, sladit součinnost, řešit úkoly materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a vojskům pak vést složitou a dynamickou bojovou činnost.